

Economic Evaluation of Public Health Programmes – Constraints and Opportunities

Pia Johansson

PhD och Forskare, Karolinska Institutets Folkhälsoakademi, Karolinska Institutet.

E-post: pia.johansson@ki.se

Beslutsunderlag inom hälsosektorn bör inkludera ekonomiska utvärderingar av folkhälsoprogram, så att dessa inte nedprioriteras utan goda skäl. Det första syftet med denna avhandling är därför att undersöka kostnadseffektiviteten i tre folkhälsoprogram som genomfördes i Stockholms län under åren 1995-2004. Programmen representerar olika epoker i folkhälsoarbetets utveckling, från individinriktade insatser inom hälso- och sjukvården till lokalområdesbaserat folkhälsoarbete som söker skapa hälsofrämjande miljöer.

Rökslutsprogrammet (Fimpa tjejer!; studie I) beräknades leda till besparade samhällskostnader fyra gånger större än kostnaderna för att genomföra programmet samt till hälsovinster mätta i QALYs (livskvalitetsjusterade levnadsår). Det äldreskadeförebyggande programmet (Säkra Seniorer i Sundbyberg; studie II) skattades medföra noll samhällskostnader men QALY-vinster. Det diabetesförebyggande programmet (SDPP; studie III) kan ha varit kostnadseffektivt i en programkommun, kostnadsbesparande men med hälsoförluster i en annan, och inte kostnadseffektivt i den tredje kommunen. Analyserna genomfördes med rekommenderad metodik för ekonomiska utvärderingar av läkemedel, för att underlätta jämförelser med andra medicinska teknologier. Avhandlingen har visat att olika typer av folkhälsoprogram kan vara kostnadseffektiva så liknande program kan vara ett bra sätt att använda samhällets resurser.

Kostnadseffektivitet är dock inte en nödvändig förutsättning för att genomföra folkhälsoprogram, men finansiering är det. Finansiering av lokalområdesbaserat folkhälsoarbete studerades från två perspektiv: det ekonomiska över incitament och resursallokering och det folkhälsovetenskapliga i vad mån lokalt deltagande hade uppnåtts. Programkostnader kan användas som en indikator på lokalt deltagande, och en finansiell sektorsanalys visade att den viktigaste lokala aktören, kommunerna, har klara finansiella incitament att medverka i lokalområdesbaserade äldreskadeförebyggande program (studie IV).

Ett andra syfte är att studera om kostnadseffektivitetsanalyser är lämpliga för folkhälsoprogram, och både problem och möjligheter med metodiken uppenbarades. De monetära konsekvenserna av programmen gav möjligheter att diskutera finansiering av folkhälsoprogram. Problemen uppstod med de programmeffekter som kan inkluderas i analyserna. Flera högt värderade effekter av folkhälsoarbete kunde inte avspeglas i tillräcklig grad, vilket leder till en underskattning av det samhälleliga värdet i framgångsrika folkhälsoprogram.

Det finns alternativa metoder för ekonomiska utvärderingar som bättre skulle kunna avspegla det samhälleliga värdet av folkhälsoprogram, och som diskuteras i Sverige och internationellt. En återstående uppgift är att undersöka om, och vilka, alternativa metoder som kan passa bättre för folkhälsoarbete.

Avhandling Karolinska Institutet, 2009. Länk till kappan: <http://diss.kib.ki.se/2009/978-91-7409-317-9>